

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 180/02-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti spoločnosti Istrochem, a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. A., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jej základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 13 Cb 10159/93-88 zo 7. mája 2002 na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 13 Cb 10159/93-88 zo 7. mája 2002 p o r u š i l základné právo spoločnosti Istrochem, a. s., na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jej právo na prerokovanie veci súdom zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 13 Cb 10159/93-88 zo 7. mája 2002 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 180/02-19 z 27. novembra 2002 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti Istrochem, a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. A., Advokátska kancelária, B., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj porušenie jej práva na prerokovanie veci súdom zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Cb 10159/93-88 zo 7. mája 2002.

Sťažovateľka uviedla, že krajský súd uvedeným uznesením zastavil podľa § 43 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) konanie, v ktorom sa ako navrhovateľka domáhala zaplataenia pohľadávky vo výške 1 000 000 Sk s príslušenstvom od odporcu, ktorého v návrhu na začatie konania (návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu z 9. decembra 1993) označila ako PD „V.“ so sídlom v R.

Odporca tento názov užíval iba do 14. apríla 1993, keď došlo k zmene jeho obchodného mena na PD R. Navrhovateľka preto podaním zo 7. septembra 1998 opravila návrh na začatie konania v časti týkajúcej sa označenia odporcu tak, že ho zosúladiła so zápisom obchodného mena odporcu v obchodnom registri v čase začatia konania a súčasne

uviedla obchodné mená jeho dvoch právnych nástupcov, pretože odporca ku dňu 27. marca 1997 zanikol bez likvidácie.

Krajský súd potom pokračoval v konaní so všetkými troma subjektmi označenými v podaní navrhovateľky zo 7. septembra 1998 a rozsudkom č. k. 13 Cb 10159/93-67 z 8. februára 2001 konanie voči odporcovi PD R. zastavil, voči ostatným žalovaným žalobu zamietol.

Sťažovateľka uviedla, že Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na základe ňou podaného odvolania uznesením sp. zn. 6 Obo 130/01 z 9. novembra 2001 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že navrhovateľka opravila návrh na začatie konania v časti obchodného mena žalovaného, čím „sa stal návrh z hľadiska označenia účastníkov konania bezvadným“.

Výzvou č. k. 13 Cb 10159/93-87 z 26. marca 2002 vyzval krajský súd sťažovateľku na odstránenie nedostatkov podania s tým, že v návrhu označený odporca v čase podania návrhu, tak ako je uvedený v návrhu, nebol zapísaný v obchodnom registri, a žiadal sťažovateľku, aby v lehote piatich dní odstránila nedostatok podania, t. j. uviedla meno odporcu v súlade s § 9 ods. 2 Obchodného zákonníka. Súčasne ju poučil o možných následkoch neuposlušnosti výzvy. Sťažovateľka na výzvu krajského súdu nereagovala, preto krajský súd uznesením č. k. 13 Cb 10159/93-88 zo 7. mája 2002 konanie zastavil bez možnosti odvolania (§ 202 ods. 3 písm. l) OSP). Výzva podľa sťažovateľky neobsahovala náležitosti, na základe ktorých by bolo možné identifikovať, ktorej veci sa týka, ani dostatočné poučenie, ako treba opravu podania urobiť v zmysle § 43 ods. 1 druhej vety OSP.

Sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom namieta, že krajský súd zastavením konania v uvedenej právnej veci porušil jej právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, pretože v čase jeho rozhodovania, ba už aj v čase vyzvania

navrhovateľky na odstránenie nedostatkov podania, jej návrh nemal nedostatky vytýkané súdom, ktoré by bránili pokračovaniu v konaní a mohli by byť dôvodom na jeho zastavenie.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd rozhodol nálezom, že „*Krajský súd v Košiciach vyššie uvedeným uznesením, ako orgán verejnej moci porušil ústavou zaručené základné právo navrhovateľa na spravodlivé konanie a na súdnu ochranu (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR) a súčasne uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 07. 05. 2002, č. k. 13 Cb 10159/93-88 zruší*“.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k predmetu konania písomne vyjadrili obaja účastníci konania, krajský súd vyjadrením sp. zn. Spr 1806/02 zo 17. októbra 2002 a sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním z 13. februára 2003.

Predseda krajského súdu v písomnom vyjadrení k sťažnosti uviedol, že navrhovateľ mal podľa neho jednoznačne právnu aj faktickú možnosť na základe výzvy krajského súdu z 26. marca 2002 pokračovať v súdnom konaní označením správneho obchodného mena odporcu. Poukázal na skutočnosť, že uvedená výzva obsahovala označenie navrhovateľa a spisovú značku krajského súdu, pod ktorou bolo konanie vedené (13 Cb 10159/93), takže sťažovateľ musel mať „*vedomosť o tom, kto je v tomto konaní odporca, o aký spor ide (viď i podanie navrhovateľa z 7. 9. 1998 – čl. 45)*“. Krajský súd podľa neho postupoval zákonom predpísaným spôsobom, t. j. plnením povinnosti skúmať existenciu podmienok konania. V tejto súvislosti predseda krajského súdu okrem iného uviedol: „*Spôsobilosť byť účastníkom konania (civilnoprocesná subjektivita) je podstatná pre konanie. Jej splnenie je súd počas celého konania povinný si všímať aj bez návrhu. Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania. Predpokladom civilnoprocesnej subjektivity je pritom hmotnoprávna právna subjektivita účastníkov konania (spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa hmotného práva). Otázkou právnej subjektivity u družstva preto riešia ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 18 a nasl.) i Obchodného zákonníka (§ 56 a nasl.). Bez presného označenia družstva názvom, pod ktorým je zapísané v obchodnom registri (§ 9 ods. 2 Obchodného zákonníka), t. j. obchodným menom, nie je preukázaná spôsobilosť byť*

účastníkom konania.“ K samotnému porušeniu práva na súdnu ochranu v závere uviedol: „(...) *zastávam názor, že nebolo porušené právo na súdnu ochranu (nejde o konanie súdu, ktoré by bolo v rozpore s platným zákonom), keďže súd je oprávnený vykonať uvedený procesný úkon.*“ Podľa jeho názoru uvedeným rozhodnutím krajský súd nevytvoril prekážku *res iudicata* (§ 159 ods. 3 OSP) a jeho právoplatnosťou sa odstránila aj prekážka *listispendencie* (§ 83 OSP).

Právny zástupca sťažovateľky písomne reagoval na vyjadrenie krajského súdu podaním z 13. februára 2003, v ktorom poukázal na skutočnosť, že cit. „(...) *krajský súd sa vo svojom vyjadrení vyhol podstate veci, keď nekomentoval, nespochybnil ani nevyvrátil tvrdenie sťažovateľky potvrdené stanoviskom Najvyššieho súdu SR v dôvodoch uznesenia zo dňa 9. novembra 2001 č. k. 6 Obo 130/01, že odporca bol v návrhu na začatie konania v znení podania navrhovateľa zo dňa 07. 09. 1998 označený v súlade s ustanovením § 9 ods. 2 Obchodného zákonníka, teda obchodným menom, ako bolo toto v čase začatia konania pred krajským súdom zapísané v obchodnom registri, takže v čase zastavenia konania tu nebol nedostatok, pre ktorý bolo konanie zastavené uznesením krajského súdu zo dňa 07. 05. 2002, č. k. 13 Cb 10159/93-88. Hoci je pravdou, že zastavenie konania súdom z dôvodu neodstráneného nedostatku podania je konaním súdu v súlade so zákonom, zastavenie konania bez existencie tohto nedostatku je však nepochybné konaním protizákonným a v tomto prípade k takémuto konaniu zo strany krajského súdu došlo*“. V súvislosti s vyjadrením krajského súdu k obsahu výzvy na odstránenie nedostatkov podania uviedol, že sťažovateľ nepochyboval, že je vo veci účastníkom konania, nedokázal však z výzvy identifikovať druhého účastníka konania ani predmet konania iba podľa v nej uvedenej spisovej značky. Navyše, podľa neho v situácii, keď sťažovateľ ako účastník konania opravil podanie v časti označenia odporcu dva roky pred doručením výzvy a taktiež v súlade so zápisom odporcu v obchodnom registri, teda tak, ako to súd neskôr výzvou žiadal, nemohol ani v prípade, že by z výzvy dokázal vec identifikovať, tejto výzve vyhovieť.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu krajského súdu sp. zn. 13 Cb 10159/93 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu dotknutého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovné podstatné skutočnosti týkajúce sa priebehu konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 13 Cb 10159/93.

Návrhom na vydanie zmenkového platobného rozkazu z 9. decembra 1993 doručeným krajskému súdu 21. decembra 1993 sa právny predchodca sťažovateľky (Istrochem, š. p.) domáhal zaplata 1 000 000 Sk s príslušenstvom od odporcu, ktorého označil ako *PD „V.“ R.* Krajský súd vydal podľa návrhu 6. decembra 1994 zmenkový platobný rozkaz, proti ktorému podalo v zákonnej lehote námietky *PD R.*, ktoré sa podľa obsahu námietok považovalo za označeného odporcu.

Krajský súd pokračoval v konaní a nariadil pojednávanie. Podaním zo 7. septembra 1998 doručeným krajskému súdu 10. septembra 1998 sa sťažovateľka ospravedlnila za neúčast' svojho právneho zástupcu na pojednávaní (termín ktorého krajský súd stanovil na 10. september 1998) a taktiež uviedla: „*Súčasne opravujeme podanie zo dňa 9. 12. 1993 (žalobu v predmetnej veci) v časti obchodného mena a sídla odporcu takto:*

Obchodné meno : PD R.

Sídlo : R.

Oznamujeme tiež, že dňa 27. 3. 1997 bol odporca vymazaný z obchodného registra z dôvodu zrušenia bez likvidácie a týmto dňom jeho majetok, práva a záväzky prebrali:

Obchodné meno : PD R.

Sídlo : R.

IČO :

a

Obchodné meno : R.- o. d. R.

Sídlo : R.

IČO :

Navrhujeme, aby súd pokračoval v konaní s právnymi a procesnými nástupcami odporcu, ktorí sú v zmysle ustanovenia § 69 ods. 4 Obchodného zákonníka zviazaní spoločne a nerozdielne. “

Sťažovateľka v úvode tohto podania označila konanie, ktorého sa podanie týka, nasledovne: „*Navrhovateľ : Istrochem, a. s., B.*

Odporca : PD V. v R., R.

spis. zn. : 13 Cb 10159/93

o Sk 1 000 000,– s prísl. “

Krajský súd rozsudkom č. k. 13 Cb 10159/93-67 z 8. februára 2001 žalobu sťažovateľky voči PD R. a R.-o. d. R. (v rozsudku označené ako žalovaní v II. a III. rade) zamietol a pokiaľ ide o PD R. (v rozsudku označené ako žalovaný v I. rade), konanie voči nemu zastavil s týmto odôvodnením: „*Z obsahu výpisu z obchodného registra Okresného súdu v Prešove, Oddiel: Dr, vložka č. 33/P, zo dňa 27. 3. 1997, súd zistil, že žalobcom označený žalovaný v čase podania návrhu neexistoval a preto súd proti takto označenému žalovanému konanie zastavil. V konaní pokračoval proti žalobcom označeným žalovaným II. a III. “*

Na základe odvolania sťažovateľky najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Obo 130/01 z 9. novembra 2001 rozsudok krajského súdu č. k. 13 Cb 10159/93-67 z 8. februára 2001 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V odôvodnení svojho uznesenia najvyšší súd okrem iného uviedol: „(...)Navrhovateľ podaním doručeným súdu 10. septembra 1998 opravil svoj návrh, čo sa týka obchodného mena odporcu a označil ho ako PD R. Proti takto označenému odporcovi súd ďalej konal, preto treba považovať pôvodný návrh navrhovateľa ako podaný proti takto označenému odporcovi. Uvedeným podaním navrhovateľ súčasne oznámil, že dňa 27. marca 1997 bol odporca vymazaný z obchodného registra z dôvodu zrušenia bez likvidácie a týmto dňom jeho majetok, práva a záväzky prevzali jeho dvaja právni nástupcovia, a to PD R. a R.-o. R. a preto žiadal, aby súd pokračoval v konaní s týmito právnymi a procesnými nástupcami odporcu.

Odvolačí súd konštatuje, že navrhovateľovo podanie bolo v súlade s ustanovením § 107 ods. 4 O. s. p. a súd mal pokračovať v konaní len voči týmto účastníkom konania ako odporcom I. a II., čo mal preukázané výpismi z obchodného registra Okresného súdu v Prešove.“

Výzvou z 11. marca 2002 krajský súd zisťoval, či v obchodnom registri vedenom Okresným súdom Prešov bol ku dňu vystavenia zmenky zapísaný subjekt pod obchodným menom PD „V.“ R., resp. PD V. v R.

Z výpisov z obchodného registra Okresného súdu Prešov doručených krajskému súdu 19. marca 2002 vyplýva, že do 15. apríla 1993 bol v uvedenom obchodnom registri v oddiele Dr, vložke č. 33/P zapísaný subjekt pod obchodným menom PD V. v R., okr. V. n/T., a od uvedeného dátumu PD R.

Výzvou z 26. marca 2002 vyzval krajský súd sťažovateľku na odstránenie nedostatkov návrhu s poukazom na § 43 ods. 1 OSP, v ktorej okrem iného uviedol: „V návrhu označený odporca v čase podania návrhu, tak ako je uvedený v návrhu nebol zapísaný v obchodnom registri.

Žiadame Vás v lehote do 5 dní odo dňa prevzatia tejto výzvy odstrániť vadu podania, t. j. uviesť meno odporcu v návrhu, v súlade s ust. § -u 9 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Ak v ustanovenej lehote vadu podania neodstránite, súd konanie podľa §-u 43 ods. 2 O. s. p. zastaví.“

Výzva bola adresovaná sťažovateľke a bola na nej uvedená spisová značka 13 Cb 10159/93-87.

Uznesením č. k. 13 Cb 10159/93-88 zo 7. mája 2002 krajský súd konanie proti odporcovi označenému v uznesení ako *PD „V.“ R.* zastavil s odôvodnením, že *„navrhovateľ vadu podania v stanovenej lehote neodstránil“*. Krajský súd poukázal na ustanovenia § 79 ods. 1, § 42 ods. 3, § 43 ods. 1 a 2, § 103 a § 19 OSP, pričom uviedol: *„V tomto prípade navrhovateľ odporcu označil neúplným obchodným menom.*

Odporca tak ako je označený, nemá spôsobilosť byť účastníkom konania.

Nakoľko súd nemôže pokračovať v konaní s odporcom označeným v návrhu, navrhovateľ výzvu súdu v stanovenej lehote nesplnil, preto súd v súlade s citovanými ustanoveniami konanie zastavil“.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže

zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v (...) čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...). Podľa odseku 4 uvedeného článku listiny podmienky a podrobnosti upravuje zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 42 ods. 3 OSP pokiaľ zákon pre podanie určitého druhu nevyžaduje ďalšie náležitosti, musí byť z podania zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované. Podanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné.

Podľa § 79 ods. 1 OSP v znení platnom v čase podania žaloby konanie sa začína návrhom. Návrh má okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3) obsahovať meno, zamestnanie a bydlisko účastníkov, prípadne ich zástupcov, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva, a musí byť z neho zjavné, čoho sa navrhovateľ domáha. Ak sa návrh týka dvojstranných právnych vzťahov medzi žalobcom a žalovaným (§ 90), nazýva sa žalobou.

Podľa § 103 ods. 1 OSP kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 1 OSP ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Podľa § 104 ods. 2 OSP ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví.

Podľa § 43 ods. 1 OSP predseda senátu vyzve účastníkov, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie v určenej lehote opravili alebo doplnili. Poučuje účastníkov aj o tom, ako treba opravu alebo doplnenie urobiť.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia ak sa napriek výzve predsedu senátu podanie neopraví alebo nedoplní a v konaní nemožno pre tento nedostatok pokračovať, súd konanie zastaví. O týchto následkoch musí byť účastník poučený.

Podľa § 202 ods. 3 písm. l) OSP odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhoduje podľa § 43 ods. 2 OSP.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade

a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02).

Za situácie, keď krajský súd právo na súdnu ochranu odmietol s poukazom na ustanovenie § 43 OSP, teda pre nedoplnenie podania, je potrebné preskúmať, či ide o odmietnutie súdnej ochrany majúce charakter denegationis iustitiae (I. ÚS 139/02), a tým o porušenie základných ústavných princípov garantovaných v čl. 46 ústavy.

Krajský súd výzvou z 26. marca 2002 vyzval sťažovateľku na „*odstránenie väd podania – návrhu*“ zosúladením označenia odporcu s jeho obchodným menom zapísaným v obchodnom registri ku dňu začatia konania. Sťažovateľka na výzvu nereagovala, podaním zo 7. septembra 1998 však „opravila“ svoj návrh z 9. decembra 1993 v časti obchodného mena a sídla odporcu na *PD R.*, so sídlom *R.*, a označila aj jeho právnych nástupcov.

Z výpisov z obchodného registra Okresného súdu Prešov doručených krajskému súdu 19. marca 2002 vyplýva, že od 15. apríla 1993 bol v uvedenom obchodnom registri v oddiele Dr, vložke č. 33/P zapísaný subjekt pod obchodným menom *PD R.*, so sídlom *R.*

Uznesením č. k. 13 Cb 10159/93-88 zo 7. mája 2002 krajský súd konanie zastavil s odôvodnením, že navrhovateľ (sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom) nedostatok

podania spočívajúci v uvedení neúplného obchodného mena v súdom stanovenej lehote neodstránil.

Sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom namietala, že v čase zastavenia konania tu nebol nedostatok, pre ktorý bolo konanie uznesením krajského súdu č. k. 13 Cb 10159/93-88 zo 7. mája 2002 zastavené.

Predseda krajského súdu v písomnom vyjadrení k sťažnosti uviedol, že krajský súd postupoval zákonom predpísaným spôsobom, t. j. plnením povinnosti skúmať existenciu podmienok konania, pričom spôsobilosť byť účastníkom konania (civilnoprocesná subjektivita) je podstatná pre konanie. Jej splnenie je súd počas celého konania povinný si všímať aj bez návrhu. Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania.

Ústavný súd nespochybňuje procesnú povinnosť všeobecných súdov skúmať, či ten, kto vystupuje v konaní ako účastník, má spôsobilosť byť účastníkom konania, ani ich zákonnú povinnosť prihliadnuť na nedostatok procesnej legitímácie aj bez návrhu a kedykoľvek, v každom štádiu konania (§ 103 OSP). Nedostatok procesnej spôsobilosti je však neodstrániteľným nedostatkom konania a má za následok zastavenie konania podľa § 104 ods. 1 OSP (uvedený záver potvrdzuje aj ustálená judikatúra všeobecných súdov vrátane rozhodnutí najvyššieho súdu, napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 7/99, rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 8/97 zo 17. decembra 1997).

Bolo teda v právomoci krajského súdu skúmať splnenie podmienok konania v uvedenej veci vrátane procesnej legitímácie odporcu označeného sťažovateľkou v návrhu z 9. decembra 1993, ako aj posúdiť, či prípadný nedostatok podmienky konania v tomto smere bolo možné odstrániť ďalším podaním sťažovateľky zo 7. septembra 1998 doručeným krajskému súdu 10. septembra 1998. Zároveň je však potrebné uviesť, že k danej otázke vyslovil v uvedenom konaní právny názor aj najvyšší súd ako súd odvolací uznesením sp. zn. 6 Obo 130/01 z 9. novembra 2001 (pozri str. 8 tohto nálezu).

Prípadný postup krajského súdu v zmysle § 103 OSP v spojení s § 104 ods. 1 OSP by viedol k rozhodnutiu o zastavení konania, ktorého správnosť by mohla sťažovateľka napadnúť opravným prostriedkom, odvolaním.

Krajský súd však postupoval v zmysle § 104 ods. 2 OSP a vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatku podmienky konania spočívajúceho v nedostatku náležitostí návrhu v dôsledku označenia odporcu „*neúplným obchodným menom*“ podľa § 43 ods. 1 OSP a následne napadnutým uznesením konanie podľa § 43 ods. 2 OSP zastavil. Aplikoval tak procesný postup, ktorý v zmysle § 202 ods. 3 písm. l) OSP vylučuje možnosť sťažovateľky napadnúť uznesenie o zastavení konania odvolaním. Krajský súd pritom aj napriek tomu, že v čase výzvy z 26. marca 2002 považoval (vzhľadom na svoj procesný postup) nedostatok v označení účastníka konania sťažovateľkou v návrhu z 9. decembra 1993 za odstrániteľný nedostatok podmienok konania, neprihliadol bez relevantného dôvodu k podaniu sťažovateľky zo 7. septembra 1998, v ktorom zosúladiła označenie odporcu so zápisom v obchodnom registri ku dňu podania návrhu. V čase vyzvania sťažovateľky na odstránenie nedostatku jej podania (návrhu) krajským súdom (26. marca 2002) bol teda už nedostatok návrhu sťažovateľky vytýkaný krajským súdom odstránený, v dôsledku čoho neexistoval v tomto smere zákonný dôvod na zastavenie konania podľa § 43 ods. 2 OSP, bez ohľadu na reakciu sťažovateľky na výzvu krajského súdu z 26. marca 2002. Ani porušenie procesnej povinnosti účastníkov konania poskytovať súdu súčinnosť potrebnú na dosiahnutie účelu súdneho konania (§ 101 ods. 1 OSP) nekvalifikuje Občiansky súdny poriadok bez ďalšieho ako zákonný dôvod na zastavenie konania, pokiaľ v dôsledku takéhoto porušenia procesných povinností účastníka konania nedôjde k naplneniu ďalších zákonných predpokladov, s ktorými Občiansky súdny poriadok takýto účinok spája.

V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už ústavný súd judikoval, že výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 OSP musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu (*mutatis*

mutandis IV. ÚS 1/02, I. ÚS 139/02). Porušením základného práva účastníka konania na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy je preto aj zastavenie konania súdom podľa § 43 ods. 2 OSP, ak takýto záver nemá oporu v spisovom materiáli. Uvedený záver možno v plnej miere uplatniť, aj pokiaľ ide o ochranu poskytovanú čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd považuje uznesenie krajského súdu č. k. 13 Cb 10159/93-88 zo 7. mája 2002 v predmetnej veci za zjavne neodôvodnené, a teda ústavne neakceptovateľné.

Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základných práv sťažovateľky, tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, a v zmysle § 56 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2003